

به ناوی خوای به خشنده و میهره بان

ههریمی كوردستانی عیراق

سه روکایه تی ههریم

سه روک

به ناوی گه له وه

بیریار

ژماره (۳۳) سالی ۲۰۰۷

ياسای هه موارکردنی پیا ده کردنی ياسای باجی ده رامه تی

ژماره (۱۱۳) ی سالی (۱۹۸۲) ی هه موارکراو له ههریمی كوردستان – عیراق

به پپی ئه وه ده سه لاته تی له برگه ی (۱) ی ماده ی (۱۰) ی (ياسای سه روکایه تی ههریمی كوردستان – عیراق) ی ژماره (۱) ی سالی ۲۰۰۵ ی هه موارکراو پیمان دراوه و، به پالپشتی ئه وه ياسا کارییی هه ئه نجومه نی نیشتمانی كوردستان – عیراق کردویه تی له دانیشتنی ژماره (۱۴) له ۲۰۰۷/۱۰/۲۲ بریارماندا به ده رکردنی:

ياسای ژماره (۲۶) ی سالی ۲۰۰۷

ياسای هه موارکردنی پیا ده کردنی ياسای باجی ده رامه تی

ژماره (۱۱۳) ی سالی (۱۹۸۲) ی هه موارکراو له ههریمی كوردستان – عیراق

ماده ی یه که م:

یه که م: کارکردن به برگه (۱۰/ج) له ماده (۱) ی ياسای باجی ده رامه تی ژماره (۱۱۳) ی سالی ۱۹۸۲ ی هه موارکراو له ههریمی كوردستان راده گیری.

دوه م: ده سته واژه ی (له غهیری ولاته عه ره بیه کان) له برگه (۱۰/د) له ياسای باجی ده رامه تی ژماره (۱۱۳) ی سالی ۱۹۸۲ ی هه موارکراو لاده بری.

سییه م: ئه م برگه یه ی خواره وه ده خرپته سه ر ماده (۱) له ياسای باجی ده رامه تی ژماره (۱۱۳) ی سالی ۱۹۸۲ ی هه موارکراو و ده بیته برگه (۱۰/ج) بوی.

برگه (۱۰/ج): ئه وه هاو ولاتی یانه ی له پۆله کانی ههریمی كوردستان و له ده ره وه ی عیراق

نیشته جین ، وه ک نیشته جیکان بۆ مه به سنی پیا ده کردنی ئه م ياسایه حسیب ده کرین.

ماددهی دووم:

یهکه م: کارکردن به پرگه (٤) ی مادده (٢) له یاسای باجی دهرامهتی ژماره (١١٣) ی سالی ١٩٨٢ ی هه موارکراو رادهگیری.

دووم: کارکردن به پرگه (٢) له پریاری ژماره (٥٢٠) ی سالی ١٩٨٧ رادهگیری.

سییه م: کارکردن به پرگه (٢٠) ی مادده (٧) ی یاسای باجی دهرامهتی ژماره (١١٣) ی سالی ١٩٨٢ ی هه موارکراو رادهگیری.

چوارهم: بریاری ژماره (٧٣) ی سالی ٢٠٠٠ هه لده وشیتته وه.

پینجه م: مادده (٢) له پریاری ژماره (٨٦) ی سالی ٢٠٠٠ هه لده وشیتته وه.

شه شه م: مادده (٣) له یاسای باجی دهرامهتی ژماره (٥) ی سالی ١٩٩٩ هه لده وشیتته وه.

حه وته م: مادده (٤) له یاسای باجی دهرامهتی ژماره (٥) ی سالی ١٩٩٩ هه لده وشیتته وه.

هه شته م: نه مه ی خواره وه ده خریتته پال مادده (٢) و ده بیته پرگه (٤) و به م جوړه ده خویندریتته وه.

١- باجیک به ریژهی به رزیوونه وه له نرخ ی خانوبه ره که فهرز ده کری یان مافی به کارهینانی

خه ملیندرابیت به پیی حوکه کانی یاسای ژماره (٨٥) ی سالی ١٩٧٨ ی خه ملاندنی به های

خانوبه ره و قازانجه کانی یان به ده له که ی و کامیان به سه ره خاوهن مولک پتر ده وه ستی یان

خاوهنی مافی ده سکاری کردنی ته به هه ر پینگایه که له ریگاکانی گواستنه وه ی مولکایه تی یا خود

چنگ که وتنی مافی ده سکاری کردنی یان گواستنه وه ی وه ک (فرۆشتن و گوړینه وه و ریکه وتن

و ده ست هه لگرتن و به خشین و لابرندی کوپه شی و پاکوکردنی وه قف یا خود بانه وان ی) و

مامه له له گه ل کریچی وه ک خاوهن مولک ده کری له کاتی به کری گرتنی خانوو که که وتوه ته

به رده ستی به گریبه ستی بانه وان ی و به م جوړه حسیب ده کری.

١- یه که م (٥٠ ٠٠٠ ٠٠٠) په نجا ملیون دینار له نرخ ی خه ملینراوی خانوبه ره که یا

به ده له که ی ده بوردری و نه م گوژمه پارهی به سه ره هاوبه شه کاندای به پیی یشکه کانیان

دابەش کری نه گه ر خانوبه ره که به مولک کرابی له پرووی کوپه شیه وه.

ب- نه وه ی له بره پاره لیبوردراره که پتر بی که له پرگه ی (یه که م / ١) له م به نده دا هاتوه ،

به م ریژه یه باجه که ده یگریته وه.

١- (٣٪) تا کو (٥٠ ٠٠٠ ٠٠٠) په نجا ملیون دینار.

٢- (٤٪) نه وه ی له (٥٠ ٠٠٠ ٠٠٠) په نجا ملیون دینار زیاتر بی تا کو

(١٠٠ ٠٠٠ ٠٠٠) سه د ملیون دینار.

٣- (٥٪) نه وه ی له (١٠٠ ٠٠٠ ٠٠٠) سه د ملیون دینار زیاتر بی تا ده گاته

(١٥٠ ٠٠٠ ٠٠٠) سه د و په نجا ملیون دینار.

٤- (٦٪) نه وه ی له (١٥٠ ٠٠٠ ٠٠٠) سه د و په نجا ملیون دینار زیاتر بی.

٢- ئەگەر گواستنەوهی مولکداری خانووبەرەکه لەسەر چەند پشکێک لەخانووبەرەکه بوو، ئەوا باجەکه بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە لەسەر هەموو خانووبەرەکه حسیب دەکری و بەپێی پشکەکانی که گوازانەتەوه بۆگشت خانووبەرەکه وەردهگیری.

٣- نابی مۆلتی ئەو مامەلانی دەکهونه بەر حوکمەکانی ئەم یاسایە لە ریکارەکانی پشکنین و گەران بەدوای سەرپێچی یەکانی باج که بەر لە جی بەجی کردنی ئەم یاسایە ئەنجامدراوه هەڵپەسێردری.

٤- حوکمەکانی ئەم یاسایە بەدەر لەو لیبوردانی که لە برگه (یەکه م / ١) دا هاتون پیاوه دهکرین بەسەر گواستنەوهی مولکایەتی خانووبەرە یان مافی دەسکاری کردنی که پیش ئەم یاسایە تەواوووه و باجەکان یان فرقی خەملینراوهکی که کەوتۆتەسەریان نەدراوه.

ماددهی سییه م:

یەکه م: مادده (١) لە یاسای باجی دەرامەتی ژماره (٥) ی سالی ١٩٩٩ هەڵدەوهشیتهوه.

دووه م: مادده (١) لە بریاری ژماره (٢١٩) ی سالی ٢٠٠١ هەڵدەوهشیتهوه و ئەمە ی خواروه جی ی دهگریتهوه.

ئەو کەسە ی نیشته جی یە ئەم لیبوردانی خواروهی پی دەدری لە هەر سالیکی تەقدیری و لەسەربنەرتی بارهکی لەسالی دەرامتەکی دا.

١- (٢ ٥٠٠ ٠٠٠) دوو ملیۆن و پینچ سەد هەزار دیناری عیراقی بۆ ئەو کەسە ی موکەلهفە بە ژيانندی خیزان و ئەگەر ئافرهتی شوو نەکردوو بوو (بیوه ژن و تەلاق دراو نەبوو یا خود ئەگەر دەرامتەکی لەگەڵ دەرامەتی میردی تیکەل نە کردبوو).

٢- (٢ ٥٠٠ ٠٠٠) دوو ملیۆن و پینچ سەد هەزار دیناری عیراقی بۆ ژنەکانی یا ئەگەر ژنی مالهوه بی و هیچ دەرامتەکی نەبی یان دەرامتەکی تیکەل بە دەرامەتی هاوسەرەکی کرابی.

٣- (٣٠٠ ٠٠٠) سێ سەد هەزار دیناری عیراقی بۆ هەریهک لە منداڵەکانیان بە چاوپۆشین لە ژمارهکانیان.

٤- (٣ ٢٠٠ ٠٠٠) سێ ملیۆن و دووسەد هەزار دیناری عیراقی بۆ خودی بیوه ژن یا تەلاق دراوو (٣٠٠ ٠٠٠) سێ سەد هەزار دیناری عیراقی بۆ هەریهک لە منداڵەکانیان که لە ژیر چاودیری ئەون بەشیوهیهکی یاسایی بە چاوپۆشین لە ژمارهیان.

٥- ئەوهی موکەلهفە بە ژيانندی لیبوردیهکی دیکە ی پیدەدری که برهکی (٥٠٠ ٠٠٠) پینچ سەد هەزار دیناری عیراقیه، ئەگەر تەمەنی لە شەستی و سێ سال تیپهری بی لەگەڵ ئەو لیبوردیهیانی که لە بەشەکانی دیکەدا لەم ماددهیەدا هاتوون.

ماددهی چوارهم:

یهکهه: مادده(۲) له یاسای باجی دهرامهتی ژماره(۵)ی سالی ۱۹۹۹ هه‌لده‌وه‌شینه‌وه.
 دووهم: ماددهی(۳) له بریاری ژماره(۲۱۹)ی سالی ۲۰۰۱ هه‌لده‌وه‌شینه‌وه.
 سییهه: برگه‌کانی (۷،۶) له بریاری ژماره (۲۹۴)ی سالی ۱۹۹۹ هه‌لده‌وه‌شینه‌وه.
 چوارهم: کارکردن به برگه(۲) له مادده(۱۳) له یاسای باجی دهرامهتی ژماره(۱۱۳)ی سالی ۱۹۸۲ی
 هه‌موارکراو له ههریمی کوردستان راده‌گیری و ئەمه‌ی خواره‌وه‌ی له‌جی داده‌نری:
 باجی دهرامهت ده‌خړیته سهر موکه‌له‌له‌ف له بری ههر سالیکی ته‌قدیری به‌پیی ئەه
 ریژانه‌ی خواره‌وه:

۱- دهرامهتی تاکی نیشته‌جی دوا‌ی پیدانی ئەه لی‌بوره یاسایانه‌ی خواره‌وه:

ا- (۳٪) تا ده‌گاته دوو ملیون دینار.

ب- (۵٪) بۆ ئەوه‌ی له دوو ملیون دینار پتره تا ده‌گاته (۴) چوار ملیون دینار.

ج- (۱۰٪) بۆ ئەوه‌ی له (۴) چوار ملیون دینار پتره تا ده‌گاته (۶) شه‌ش ملیون
 دینار.

د- (۱۵٪) بۆ ئەوه‌ی له (۶) شه‌ش ملیون دینار پتره.

۲- دهرامهتی که‌سی نا نیشته‌جی هه‌مان ریژه‌کانی نیشته‌جی یه، بی ئەوه‌ی ئەه لی‌بوردنه‌و
 یاسایانه بی‌گریته‌وه.

۳- باج به ریژه‌یه‌کی چه‌سپاو که بره‌که‌ی (۱۵٪) یه ده‌خړیته سهر قازانجی هه‌موو
 کۆمپانیا کاراکان له ههریمی کوردستان به کۆمپانیا تاک و ساده‌کانیشه‌وه.

۴- باج به ریژه‌ی (۵٪) له‌سهر ئەوه‌نده‌ی له (۷۰۰ ۰۰۰) هه‌وت سه‌د هه‌زار دینار زیاتره
 له مووچه‌ی فه‌رمانبه‌رانی ههریم وهرده‌گیری بۆ هه‌موو په‌له‌کانی فه‌رمانبه‌ریه‌تی و که‌رتی
 تایبه‌تی تو‌مارکراو به فه‌رمی و خاوه‌ن پایه‌و په‌له فه‌رمانبه‌ری یه تایبه‌تی‌ه‌کان.

ماددهی پینجهه:

یهکهه: بریاره‌کانی ژماره(۱۹۲)ی سالی ۱۹۹۶ و ژماره(۳۲)ی سالی ۱۹۹۷ و (۴۲۱۰، ۱۱۲، ۸۳، ۶۵)ی
 سالی ۲۰۰۳ هه‌لده‌وه‌شینه‌وه.

دووهم: برگه‌یه‌که ده‌خړیته سهر مادده (۲)ی یاسای باجی دهرامهتی ژماره (۱۱۳)ی سالی ۱۹۸۲ی
 هه‌موارکراو له ههریمی کوردستان - عیراق و ده‌بیته برگه(۷) بۆی.

۷- کارگه‌کانی دروستکردنی ئالیک.
 سییهه: دوو برگه به‌زنجیره‌ی (۲۸، ۲۷) ده‌خړینه سهر مادده (۷) له یاسای باجی دهرامهتی ژماره
 (۱۱۳)ی سالی ۱۹۸۲ی هه‌موارکراو له ههریمی کوردستان و به‌ه‌م جو‌ره‌ی خواره‌وه:.

٢٧- ئۆتۆمبیلی تاکسی (٥) نهفهری و پاسهکانی گواستنهوهی بچووک و گهورهی نهفهران له ناو شار و له نیوان شارهکاندا.

٢٨- تراکتور و دهراسهی کشتوکالی و ئۆتۆمبیلی باره لگری بچووک (پیکهپ دهبل) یهک تهنی.

چوارهم: کارکردن به یاسای باجی جیماوهکان (الترکات) ژماره (٦٤) ی سالی ١٩٨٥ ی ههوارکراو له ههریمی کوردستاندا رادهگیری و میراتگرانی نهو مردووهی که له ماوهی ههلهپهساردنی یاساکه به بریاری ژماره (٣٢) له (١٩٩٧/١١/٨) باجیان هاتوته سهر له باجی جیماوهکان (الترکات) دهبووردین و هوبهکانی باجی جیماوهکانیش له فهرمانگهکانی باج له ههریم دادهخرین.

ماددهی شهشم:

برگهی (٢) له مادده (٢٧) ی یاسای باجی دهرامهتی ژماره (١١٣) ی سالی ١٩٨٢ ی ههوارکراو ههواردهکری و بهم جوهری خوارهوه دهخوینریتهوه:

(پێویسته لهسهر ههر کهسیکی تۆمارکراوی یا تۆمار نهکراوی و دهرامهتیکی ههبی که باج بیگریتهوه، راپورتیک پیشکesh بکات له بارهی دهرامهتهکهی خوی بهر له رۆژی یهکهمی تهمووز له سالی تهقدیری نهگهر داوای لی نهکرا به ئاگادار کردنهوهی نووسراو یان هویهک له هویهکانی راگهیاندنهوه پیشکeshی بکا.

ماددهی ههوتهم:

کار به هیچ دهقیکی یاسایی یا بریاریک ناکری گهر لهگهڵ حوکمهکانی ئەم یاسایه ناکۆک بی.

ماددهی ههشتهم:

وهزیری دارایی ئابووری له ههریم دا بوی ههیه رینمایی پێویست بۆ ناسانکاری جیبهجی کردنی حوکمهکانی ئەم یاسایه دهربکات.

ماددهی نۆیهم:

پێویسته لهسهر نهجومهنی وهزیران و لایهنه پهیوهندیدارهکان حوکمهکانی ئەم یاسایه جیبهجی بکهن.

ماددهی دهیهم:

ئهم یاسایه له رۆژی (٢٠٠٨/١/١) ی تهقدیری یهوه جیبه جی دهکری و له پۆژنامهی فهرمی (وهقايعی کوردستان) بلاودهکریتهوه.

مهسعود بارزانی

سهروکی ههریمی کوردستان-عیراق

ههولیر

٢٤/گه لاریزان / ٢٧٠٧ کوردی

١٥/تشرینی دووه م / ٢٠٠٧ زایینی

٥ / ذو القعدة / ١٤٢٨ کۆچی

ئهرشیفی پۆژنامهی وهقايعی کوردستان

www.mojkurdistan.com

(هۆيه پيويستهكاني دهرجوواندني)

به مهبهستي گونجاندني ياسا لهگهڵ سياسي ته ئابووري له ههريمي كوردستان و له پيناوي بهديهيناني ئامانجهكاني ياساكاري ئابووري تايبهت به وهبهرهينان و ئابووري بازار و هانداني بزوتنهوهي ئاوهداني و وهبهرهينانهكان به شيويهكي گشتي و بو بهديهيناني دادپهروهري و بو سووكردني بارگراني باج لهسهه شاني هاوولا تيبان ئهه ياسايه دهرجووينا.

ئههرشيفي رۆژنامهي وهقايعی كوردستان

www.mojkurdistan.com